

Nr 42

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 § 11:o) och 14:o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt.

Genom en den 11 november 1960 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 188, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen följande förslag till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 § 11: o) och 14: o) lagen den 26 maj 1909 (nr 38 s. 3) om Kungl. Maj:ts regeringsrätt

Härigenom förordnas, att 2 § 11:o) och 14:o) lagen den 26 maj 1909 om Kungl. Maj:ts regeringsrätt¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

11:o) mål om avgäld — — — — om fiskearrenden;	
mål om Konungens befallningshävandes beslut angående tillämpning av lagen om fornminnen <i>eller lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader</i> ;	mål om Konungens befallningshävandes beslut angående tillämpning av lagen om fornminnen; mål om tillämpning av lagen om byggnadsminnen;
14:o) mål om inmutning eller utmåsläggning;	mål om tillämpning av uranlagen, där ej fråga är om undersöknings-tillstånd;
mål om meddelande av patent, om registrering av <i>varumärken eller av mönster och modeller</i> ;	mål om meddelande av patent, om slutligt beslut enligt varumärkeslagen eller kollektivmärkeslagen, om registrering av mönster och modeller;

¹ Senaste lydelse av 2 § 11: o) och 14: o) se SFS 1957: 266.

1 Bihang till riksdagens protokoll 1960. 9 saml. 1 avd. Nr 42

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

mål om registrering av farmaceutisk — — — — — sådant förbud;

*mål om förbud jämlikt 9 § lagen
om förbud i vissa fall mot verksam-
het på hälso- och sjukvårdens om-
råde;*

mål om beslut, i andra — — — — — andra personalstiftelser;

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961. Beträffande mål om registrering av varumärken enligt lagen den 5 juli 1884 om skydd för varumärken skall äldre lag alltjämt äga tillämpning.

I propositionen föreslås vissa ändringar i regeringsrättslagen, föranledda av ny lagstiftning.

Departementschefen. Vid lagrådsremissen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Kling*, följande:

>1. Enligt 2 § 11:o) regeringsrättslagen skall regeringsrätten upptaga och avgöra bl. a. mål om Konungens befallningshavandes beslut angående tillämpning av lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader.

I proposition till årets riksdag (nr 161) har framlagts förslag till lag om byggnadsminnen, avsedd att fr. o. m. den 1 januari 1961 ersätta 1942 års lag om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader. Enligt den föreslagna lagen kan byggnad, som bevarar egenarten hos gången tids byggnadsskick eller minnet av historiskt betydelsefull händelse och som med hänsyn därtill är att anse som synnerligen märklig, förklaras för byggnadsminne (1 §). Under det att 1942 års lag icke kan tillämpas mot ägarens bestridande, innebär den föreslagna lagen, att byggnad kan förklaras för byggnadsminne även om ägaren motsätter sig sådan förklaring. Beslut om byggnadsförklaring för byggnadsminne avses skola meddelas av riksantikvarien, vilken i samband med beslutet även skall meddela skyddsföreskrifter rörande byggnaden. Skyddsföreskrifterna kan avse jämväl visst område kring själva byggnaden. Genom skyddsföreskrifterna får enligt förslaget ägaren ej åläggas mera omfattande skyldigheter än som för bibehållande av byggnadsminnets kulturhistoriska värde är oundgängligen nödvändigt (2 §). Om ändring av byggnadsminne i strid mot meddelade skyddsföreskrifter finnes nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl, skall riksantikvarien kunna meddela tillstånd därtill (3 §). Försummar ägare av byggnadsminne den vård, som jämlikt meddelade skyddsföreskrifter åligger honom, äger länsstyrelsen enligt lagförslaget förelägga honom att inom viss tid vidtaga erforderliga åt-

gårder. Sådana åtgärder som med hänsyn till byggnadens användning och omständigheterna i övrigt är oskäligt betungande får emellertid ej åläggas honom. Fullgöres ej föreläggandet, skall länsstyrelsen kunna låta utföra åtgärderna på ägarens bekostnad (4 §). Riksantikvariens får enligt förslaget möjlighet att interimistiskt meddela förbud mot åtgärd, varigenom byggnads kulturhistoriska värde kan minskas eller förstöras (7 §). Riksantikvariens kan i vissa fall förordna att byggnaden icke vidare skall vara byggnadsminne (15 §).

I riksantikvariens eller länsstyrelses beslut enligt den föreslagna lagen skall besvär kunna anföras hos Konungen (14 §).

De mål det här gäller är uppenbarligen av sådan beskaffenhet, att de bör upptagas och avgöras av regeringsrätten. Under förutsättning att riksdagen antager den föreslagna lagen torde regeringsrättslagen följaktligen böra jämkas. Jämkningsen torde böra ske på så sätt att i uppräkningsen av de mål, som enligt lagen faller under regeringsrättens prövning, anges mål om tillämpning av lagen om byggnadsminnen, varvid lagen om skydd för kulturhistoriskt märkliga byggnader får utgå ur uppräkningsen.

2. För årets riksdag har genom proposition (nr 160) framlagts förslag till bl. a. lag om rätt att undersöka och bearbeta fyndigheter av uranhaltigt mineral m. m. (uranlag). Lagförslaget innebär i huvudsak, att rätten att undersöka fyndighet av uranhaltigt eller toriumhaltigt mineral med vissa angivna undantag skall vara beroende av särskilt tillstånd (undersökningstillstånd) av kommerskollegium samt att för rätten att bearbeta sådan fyndighet skall krävas av Kungl. Maj:t meddelad koncession.

Enligt lagförslaget har bergmästaren att i åtskilliga fall meddela beslut, som skall kunna överklagas hos kommerskollegium (63 §). De beslut, som här kan ifrågakomma, har i ett flertal fall samma karaktär som beslut i motsvarande frågor enligt gruvlagen eller lagen angående stenkolsfyndigheter m. m. Kan den som erhållit undersökningstillstånd ej med jordägaren eller annan rättsinnehavare träffa överenskommelse om var arbetet i dagen får verkställas eller om väg till eller inom området, skall bergmästaren på stället anvisa det område som får användas för ändamålet (18 §). I 17 § första stycket och 19 § upptages bestämmelser om de åtgärder som får vidtagas i samband med undersökningsarbete och om den rätt undersökaren har att tillgodogöra sig därvid brutna mineral m. m. I syfte att förebygga att undersökaren överskrider den rätt som sålunda tillkommer honom äger bergmästaren meddela särskilda föreskrifter (20 §). Sedan koncession meddelats, skall bergmästaren vid förrättning, som motsvarar utmålsförrättning, anvisa det område i dagen som koncessionsinnehavaren behöver för arbete eller för väg (36 §). Uppstår tvist mellan den som erhållit undersökningstillstånd eller koncession enligt den föreslagna lagen, å ena, samt innehavare av annan gruvrätt, å andra sidan, skall bergmästaren bestämma, hur arbetena skall ordnas (46 §). Kommerskollegium och bergsstatstjänstemän-

nen skall utöva tillsyn över gruvarbetet. Lagförslagets bestämmelser härom (47—53 §§) har utformats i nära anslutning till motsvarande bestämmelser i gruvlagen.

Mot beslut, som meddelas av kommerskollegium, fullföljes talan hos Kungl. Maj:t. Fråga om rätt till undersökningstillstånd är av den beskaffenhet, att den bör avgöras av Kungl. Maj:t i statsrådet. Övriga frågor är av övervägande rättslig natur och bör falla inom regeringsrättens kompetensområde. Under förutsättning att riksdagen antager förslaget till uranlag bör därför i 2 § 14:o regeringsrättslagen införas ett tillägg av innebörd, att mål om tillämpning av uranlagen skall upptagas och avgöras av regeringsrätten, där ej fråga är om rätt till undersökningstillstånd.

3. Enligt 2 § 14:o regeringsrättslagen skall regeringsrätten bl. a. upptaga mål om registrering av varumärken. Härmed åsyftas främst mål om vissa beslut av patentverket, vilka enligt gällande varumärkeslag skall överklagas hos Kungl. Maj:t, nämligen beslut varigenom registrering eller förnyelse av registrering vägrats (5 § andra stycket och 9 § femte stycket). Talan mot andra beslut av patentverket i varumärkesärenden regleras ej i varumärkeslagen. Enligt 40 § i patentverkets instruktion äger emellertid den, som icke åtnöjes med ämbetsverkets beslut att, där ej annorlunda är stadgat, hos Kungl. Maj:t söka ändring genom besvär. Enligt praxis prövas även sådana besvär, om de rör varumärkesrättsliga frågor, i regeringsrätten.

I proposition (nr 167) till årets riksdag med förslag till ny varumärkeslag och kollektivmärkeslag, avsedda att träda i kraft den 1 januari 1961, föreslås enhetlig fullföljdsordning beträffande samtliga slutliga beslut (47 § förslaget till varumärkeslag; jfr 2 § förslaget till kollektivmärkeslag). Klagan skall alltjämt i sista instans föras hos Kungl. Maj:t, varvid är avsett att målen skall upptagas av regeringsrätten.

Under förutsättning att riksdagen antager lagförslagen, torde viss jämkning i regeringsrättslagen böra vidtagas. Lagförslagen medger talerätt även i fall som icke torde kunna rubriceras som mål om registrering av varumärke, t. ex. i fall då registreringsmyndigheten vägrat att anteckna överlåtelse av varumärke eller upplåtelse av licens. I anslutning till de nya lagarnas terminologi synes här avsedda mål kunna betecknas som mål om slutligt beslut enligt varumärkeslagen eller kollektivmärkeslagen. Beträffande mål om registrering av varumärken enligt den äldre varumärkeslagen hör regeringsrättslagen i dess nuvarande lydelse alltjämt äga tillämpning.

4. Den 1 januari 1961 träder lagen den 30 juni 1960 (nr 409) om förbud i vissa fall mot verksamhet på hälso- och sjukvårdens område i kraft. Lagen är avsedd att gälla den som mot ersättning undersöker annans hälso-tillstånd eller behandlar annan för sjukdom utan att därvid vara ställd under medicinalstyrelsens tillsyn.

Under brottsbenämningen hälsofarligt kvacksalveri straffbelägges i lagen överträdelse av vissa i denna stadgade förbud ävensom åsamkande av skada

eller framkallande av fara för den som undersökes eller behandlas. Enligt 9 § äger medicinalstyrelsen förbjuda den som genom lagakraftvunnen dom övertygats om hälsofarligt kvacksalveri att under viss tid eller för alltid ägna sig åt sådan verksamhet på hälso- och sjukvårdens område, varpå lagen är tillämplig.

Liksom mål om behörighet att utöva yrke eller verksamhet, som står under medicinalstyrelsens eller veterinärstyrelsens inseende, hör under regeringsrättens prövning enligt 2 § 17:o) regeringsrättslagen, synes mål om förbud att utöva nu ifrågakvarande verksamhet böra höra till regeringsrättens upptagande och avgörande. Det är visserligen i dessa mål icke så mycket fråga om en rättslig bedömning som om en prövning av vederbörandes kunskaper och omdöme och av lämpligheten av att han mot bakgrunden av sina förutsättningar härvidlag får fortsätta sin verksamhet. En motsvarande bedömning sker emellertid i mål om återkallande av legitimation för läkare, och det synes följdriktigast att besvär över medicinalstyrelsens avgörande i båda fallen får höra under regeringsrättens prövning.

I uppräknigen i 2 § regeringsrättslagen av de mål, som tillhör regeringsrättens upptagande och avgörande, bör sålunda införas mål om förbud jämlikt 9 § lagen om förbud i vissa fall mot verksamhet på hälso- och sjukvårdens område. Med hänsyn till dessa måls natur synes de böra nämnas närmast efter de i mom. 14 angivna målen om förbud för näringsidkare att driva handel med eller i sin rörelse använda vissa förnödenheter.

Lagändringarna torde böra träda i kraft den 1 januari 1961.»

Lagrådet. Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet. Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,
att förevarande proposition, nr 188, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 8 december 1960

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: fru Gärde Widemar, herrar Ahlkvist, Branting, Per Olofsson, Robert Johansson, Nyström, Gezelius och Per-Olof Hanson; samt

från andra kammaren: herr Landgren, fru Boman, herrar Onsjö, Östrand, Fröding, Jacobsson i Sala, Andersson i Storfors och Ägren.